

Genel Muhasebe - I

Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi
İşletme Bölümü
Muhasebe ve Finansman Anabilim Dalı

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Ticarî işlemlerin deftere geçirilmesi belli ilkelere göre yapılmaktadır.

Devlet de muhasebe verileri ile yakından ilgilendiğinden bu ilkeleri işletme hukuku mevzuatıyla saptamıştır.

İşletme hukuku hükümlerine göre kâr elde etme amacıyla faaliyette bulunan kişilerin, yani tüccarların belli defterleri tutma zorunluluğu vardır.

Bunlara kanunî defterler veya zorunlu (mecburî) defterler denmektedir.

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Ticaret hukuku mevzuatı ile vergi hukuku mevzuatında tüccar terimi ile ilgili farklılıklar görülmektedir.

Türk Ticaret Kanunu: "Bir ticarî işletmeyi, kısmen dahi olsa kendi adına işleten kimseye tacir denir."

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Türk Vergi Mevzuatı: Ticarî faaliyette bulunanlar üç grup altında toplanmakta ve üç gruba ilişkin faaliyetlerin alanı da kesin olarak belirtilmektedir:

1-Birinci sınıf tüccarlar

2-İkinci sınıf tüccarlar

3-Esnaflar

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Birinci sınıf tüccarlar: Bilanço esas

İkinci sınıf tüccarlar: İşletme hesabı esas

Esnaf: Defter tutmazlar (Vergi Usul Kanunu, bazı gerçek ve tüzel kişiler hakkında defter tutma zorunluluğunu uygulamamaktadır. Bu gruptan bir tanesi de esnaftır.) Esnaf sadece muhasebe kayıtlarına esas teşkil eden kayıt belgelerini saklamak ve ibraz etmek zorundadırlar.

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

İşletme hesabı esasına göre tutulması zorunlu olan defter işletme hesabı defteridir.

Bilanço esasında tutulması gereken defterler ikiye ayrılır:

1-Tutulması zorunlu olan defterler,

2-Tutulması isteğe bağlı defterler.

Tutulması zorunlu olan defterler şunlardır:

a-Envanter defteri,

b-Günlük defter (Yevmiye defteri),

c-Büyük defter (Defterikebir),

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Envanter Defteri

Envanter defterine ilk kayıt: İşe başlama tarihi
Envanter defterine ilk kayıt: Açılış envanterleri ile
açılış bilançosu

Envanter defteri: Ciltli ve müteselsil sıra numaralı

Her muhasebe dönemi sonunda düzenlenen envanterler ile bilançolar bu deftere geçirilir. Bu da envanter defterine her muhasebe döneminde bir kez kayıt yapıldığını gösterir.

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Günlük Defter (Yevmiye Defteri)

Günlük defter: Bir işletmede kayıtlara geçirilmesi gerekli ticarî işlemlerin ilgili belgelerden çıkarılarak tarih sırasıyla ve "madde" halinde düzenli olarak kaydedildikleri defter

Günlük (yevmiye) defter: Ciltli ve müteselsil sıra numaralı

İşlerinin özelliği dolayısıyla defter şeklinde günlük kayıtlarını tutamayan işletmeler, müteharrik yapraklı günlük defterleri ve bilgisayarla kayıtlarını tutan işletmeler çıktı sayfalarını Maliye Bakanlığı'nın iznini almak şartıyla kullanabilirler.

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

(1) Madde No:	(2) Açıklama	(3) Büyük Defter No:	TUTARLAR	
			(4) Borç	(5) Alacak
	Aktarılan Toplam _____ Tarih _____ Madde _____ Tarih _____			

Günlük Defter Sayfası

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Günlük defter maddeleri:

1-Basit madde

2-Bileşik (mürekkep) madde

3-Karışık (muhtelit) madde

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Basit Madde

Basit madde: Yalnız bir hesaba borç kayıt ve buna karşılık da yine bir tek hesaba alacak kayıt yapılır.

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Bay A., 7.6.200X'de 2 000 000 TL.lık sermaye ile işe başlamıştır.

1	7.6.200X	1	2 000 000	
	KASA Hesabı	70		2 000 000
	SERMAYE Hesabı			
	İşletme sahibi tarafından getirilen sermaye.			

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Bileşik Madde

Bileşik madde: Bir hesaba borç veya alacak olarak kayıt yapılmasına karşılık birden fazla hesaba alacak veya borç olarak kayıt yapılmaktadır.

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Bay A., peşin bedelle 1 000 000 TL.lık bina ile 200 000 TL. lık demirbaş satınalmıştır. İlgili faturanın tarihi 18.9.200X ve numarası 58'dir.

18.9.200X ·		
BİNALAR	1 000 000	
DEMİRBAŞLAR	200 000	
KASA		1 200 000

18.9.200X tarih ve 58 numaralı fatura ile peşin bedelle satın alınan bina ve demirbaş.

/

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Karışık Madde

Karışık madde: Birden fazla hesaba borç ve birden fazla hesaba da alacak kayıtlarının yapıldığı günlük defter maddeleridir.

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Bay C., yarısı peşin ve yarısı kredili olmak üzere 6 000 000 TL.lık bir bina ile 800 000 TL.lık demirbaş satınalmıştır. Bu işleme ilişkin faturanın tarihi 8.06.200X ve sayısı 64'dür.

8.6.200X		
BİNALAR	6 000 000	
DEMİRBAŞLAR	800 000	
KASA		3 400 000
BORÇLAR		3 400 000

8.6.200X tarih ve 64 sayılı
fatura ile yarısı peşin ve yarısı
kredili olarak satın alınan bina
ve demirbaşlar.

/

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Büyük Defter (Defterikebir)

Büyük defter: Bir işletmenin muhasebe sisteminde yer alan hesapları karşılıklı iki sayfasında veya tek sayfasında kapsayan deftere denir.

Büyük defterler ikiye ayrılır:

- 1-İki sayfalı büyük defter,
- 2-Tek sayfalı büyük defter.

Büyük defter: Günlük deftere kaydedilen işlemleri, sistemli bir şekilde hesaplara dağıtan ve belli bir tasnif altında hesaplarda toplayan defterdir.

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Büyük defter: Ciltli defter veya müteharrik sayfalar

İki sayfalı büyük defterde karşılıklı iki sayfaya aynı numara verilmektedir.

Sol tarafındaki sayfa: Hesabın borç tutarı ile ilgili kayıtlar

Sağ tarafındaki sayfa: Alacak tutarı ile ilgili kayıtlar

Uygulamada, ana hesaplar iki sayfalı büyük defterlerde izlenmektedir.

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Tek sayfalı büyük defterler: Sayfalar birbirini izleyen sıra numaralıdır. Belli sayıda sayfa belli bir hesaba ayrılmaktadır.

Defterin tek sayfası: Hesabın hem borç, hem de alacak tutarı ile ilgili kayıtlar

Bu defterler iki sayfalı büyük defterin kapsadığı bilgileri aynen kapsamaktadırlar.

Yardımcı hesaplar genellikle tek sayfalı büyük defterlerde izlenmektedir.

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

22

KASA HESABI

22

Tarih	Günlük defter madde No:	Açıklama	Borç Tutar		Tarih	Günlük defter madde No:	Açıklama	Alacak Tutar
6.01.200X	78	116 No'lu fatura ile mal satışı	420 000					
2.02.200X	102	Alıcılardan tahsilat	210 000					

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

22

KASA HESABI

ALICILAR HESABI

23

Tarih	Günlük defter madde No:	Açıklama	Tutarlar		Tarih	Günlük defter madde No:	Açıklama	Tutarlar	
			Borç	Alacak				Borç	Alacak
6.01.200X	78	116 No'lu fatura ile mal satışı	420 000		6.01.200X	78	116 No'lu fatura ile mal satışı	420 000	
2.02.200X	102	Alıcılardan tahsilat	210 000		2.02.200X	102	Alıcılardan tahsilat		210 000

MUHASEBEDE KAYIT ARAÇLARI-DEFTERLER

Yardımcı Defter

Büyük defterde değer hareketleri toplu bir şekilde belirtilir. Bunlara ilişkin ayrıntılar ise yardımcı defterde izlenir.

Yardımcı defterlere isteğe bağlı (ihtiyarî) defterler veya muavin defterler de denmektedir.